

SuperMaria, klaar voor de strijd tegen een draak van een beleid

RIET NACKOM

8 maart staat internationaal in het teken van de strijd voor gelijke rechten voor vrouwen. Dat is actueler dan ooit in een tijdperk waarin de Arizona-regering een beleid voert dat afbraak doet aan vrouwenrechten.

Ondanks heel wat verworvenheden blijven er nog altijd veel ongelijkheden op de arbeidsmarkt. Vrouwen worden op verschillende manieren gediscrimineerd. Ze werken vaker deeltijds, in laagbetaalde sectoren en beroepen en nemen het merendeel van de zorgtaken op. De loonkloof (gecorrigeerd voor arbeidsduur) is vandaag 19,9 procent, de pensioenkloof 28 procent. Bovendien zijn vrouwen oververtegenwoordigd in sectoren met precaire, flexibele en deeltijdse contracten. En dan is er de Arizona-regering met een beleid dat die ongelijkheid verdiept, de sociale bescherming afbouwt en de lasten en risico's verlegt van de samenleving naar het individu en vooral naar vrouwen ...

Backlash

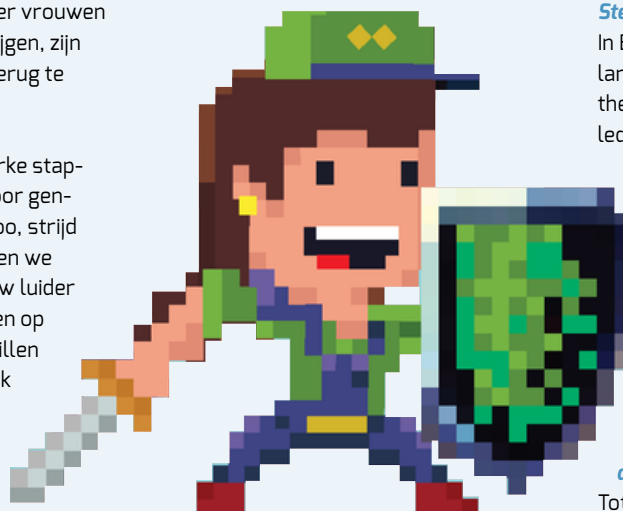
Het lijkt wel alsof we anno 2026 terugkeren in de tijd. Meer en meer stemmen spreken van een 'feministische backlash', een tegengolf die telkens opduikt wanneer vrouwenrechten vooruitgaan. De term raakte bekend door het boek *Backlash* van de Amerikaanse journaliste Susan Faludi: elke keer wanneer vrouwen meer autonomie en vrijheid krijgen, zijn er krachten die dat proberen terug te draaien of te beperken.

De voorbije jaren waren er sterke stappen vooruit: meer aandacht voor gendergerelateerd geweld, #MeToo, strijd voor gelijke lonen ... Tegelijk zien we dat seksistische ideeën opnieuw luider klinken. Overal duiken stemmen op die vrouwen terug naar huis willen duwen of feminisme belachelijk maken. Ongelijkheid wordt vaak bestempeld als een 'persoonlijke keuze', op sociale media posten

masculinistische accounts openlijk seksistische ideeën, beleidsmakers lanceren schijnbaar neutrale beleidshervormingen die vrouwen harder raken dan mannen (de strengere pensioenvoorwaarden, minder gelijkgestelde periodes, meer flexibiliteit op de arbeidsmarkt, besparingen op zorg, crèches en andere diensten). Daardoor worden vrouwen opnieuw richting onbetaalde zorg en huishoudelijk werk geduwd.

De terugslag is dus geen toeval. Het is een manier om bestaande machtsverhoudingen te beschermen. Het is belangrijk om dat fenomeen te benoemen, omdat het niet zomaar individuele meningen zijn. De uitspraken en maatregelen zijn niet neutraal, maar deel van een breder

Dankzij de syndicale mobilisatie hebben we al belangrijke bijsturingen bekomen.

patroon. Het gaat om een breed maatschappelijke beweging. Wat vrouwen met moeite hebben verworven, kan opnieuw worden afgebouwd of in vraag gesteld.

Vooruitgang in de vrouwenrechten

De geschiedenis van vrouwenrechten in België hangt sterk samen met de opkomst van vakbonden en sociale strijd vanaf het einde van de negentiende eeuw. Vrouwen waren lange tijd uitgesloten van politieke, juridische en economische macht. Dankzij de inzet van feministische bewegingen, vakbonden en politieke organisaties hebben we stap voor stap onze rechten kunnen opbouwen.

De beginjaren

Aan het einde van de negentiende eeuw verandert België razendsnel door de industrialisering. Veel vrouwen werken in de mijnen, in de textielsector en in fabrieken, maar hun jobs zijn onveilig, slecht betaald en veel minder gewaardeerd dan die van mannen. De vakbonden die begin twintigste eeuw ontstaan, geven weinig aandacht aan de problemen van vrouwelijke werknemers. De eerste feministische groepen ontstaan en strijden voor toegang tot onderwijs, betere jobs en gelijke rechten.

Stemrecht en politiek burgerschap

In België was het vrouwenstemrecht lange tijd een moeilijk en omstreden thema. Pas in 1948 kregen vrouwen volledig stemrecht voor *alle* verkiezingen: gemeentelijk, provinciaal én federaal. In 1949 namen vrouwen voor het eerst deel aan de parlementsverkiezingen. Dat was een mijlpaal: eindelijk konden vrouwen echt deelnemen aan het politieke leven en vertegenwoordiging eisen.

Het einde van de juridische dominantie van de man

Tot halverwege de twintigste eeuw ston-

den gehuwde vrouwen juridisch onder hun man. Dat veranderde in 1958 toen dat huwelijksrecht werd afgeschaft. Het was een grote stap richting gelijke rechten, maar de financiële vrijheid van vrouwen bleef beperkt. Pas in 1976 kregen vrouwen het recht om zelf een bankrekening te openen, zonder toestemming van hun man. Dat lijkt vandaag vanzelfsprekend, maar was toen een belangrijke stap naar echte economische onafhankelijkheid.

Syndicale strijd en de weg naar gelijke lonen

In 1947 wordt de Syndicale Dienst voor Vrouwen opgericht, de voorloper van de huidige ACV gender en CSC femmes. Die dienst moest ervoor zorgen dat de stem van werkende vrouwen eindelijk gehoord werd binnen de vakbond.

Op 22 april 1975 neemt België officieel de Europese richtlijn over gelijke beloning tussen mannen en vrouwen over. Hoewel loonongelijkheid in de praktijk blijft bestaan, betekent de wet een belangrijke stap: voor het eerst wordt loongelijkheid juridisch erkend en verplicht.

Bescherming van moederschap en sociale rechten

De bescherming van zwangere vrouwen en jonge moeders is ook een belangrijke sociale vooruitgang uit de twintigste eeuw. De eerste maatregelen in het interbellum waren nog beperkt. Stap voor stap werden moederschapsverloven langer en beter betaald. Na de Tweede Wereldoorlog kwamen er belangrijke verbeteringen, vooral met de uitbouw van de sociale zekerheid in 1944 die eindelijk ook vrouwen als werknemers erkende.

Dankzij die maatregelen werd het iets makkelijker om werk en moederschap te combineren. Ze vormden een duidelijke erkenning van de rol van vrouwen, zowel in de samenleving als in de economie.

In 1971 boekten de vakbonden een belangrijke overwinning: een wet die

zwangere werknemers beschermt tegen ontslag. Die bescherming werd later nog versterkt, onder meer via de Welzijnswet van 1996 en de antidiscriminatiewetgeving van 2007.

Het recht om over je eigen lichaam te beslissen

Abortus is lange tijd een van de gevoeligste thema's geweest binnen de vrouwenbeweging. Decennialang was abortus strafbaar waardoor veel vrouwen noodgedwongen naar gevaarlijke, illegale oplossingen grepen. Na jarenlange strijd kwam er in 1990 een belangrijke doorbraak: de abortuswet Lallemand-Michielssen. Daardoor werd abortus gedeeltelijk gedecriminaliseerd, onder strikte voorwaarden. In 2018 werd abortus uit het Strafwetboek geschrapt, al blijven er wel specifieke regels gelden.

Geboorteverlof: goed voor vaders, meelouders én voor vrouwenrechten

Het vaderschapsverlof is in België ook een belangrijke syndicale overwinning. Niet alleen voor vaders, maar ook voor vrouwen, omdat het de zorg meer verdeelt en zo meer gelijkheid mogelijk maakt. Vroeger kregen vaders maar drie dagen verlof bij een geboorte. Vanaf 2002 werd dat tien dagen, onder de naam 'vaderschapsverlof', vandaag 'geboorteverlof'. Daarna werd het stelsel geleidelijk uitgebreid tot twintig dagen in 2023. Die evolutie helpt om zorgtaken eerlijker te verdelen, een belangrijke stap voor echte gelijkheid.

Actie loont!

De oorspronkelijke pensioenplannen zouden gelijkgestelde periodes verzwakken en vrouwen hard treffen. Dankzij de syndicale mobilisatie hebben we al belangrijke bijsturingen bekomen onder meer over de mate waarin ziekte, moederschap, zorgtaken en bepaalde vormen van werkloosheid wél nog meetellen in je pensioenrechten. Maar daarmee zijn alle ongelijkheden niet verdwenen. Er is dus nog verdere bijsturing nodig.

Maar het bewijst wel dat actie loont! De manifestatie van 14 oktober, de stakingen in november en de voortdurende druk van het gemeenschappelijk vakbondsfront hebben de minister én de regering gedwongen hun plannen te herzien. Als we ons mobiliseren, dan kunnen we winnen. En SuperMaria is klaar voor de strijd.

Dankzij de syndicale mobilisatie hebben we al belangrijke bijsturingen bekomen.

SUPER MARIA

klaar voor de strijd

8 maart is de internationale dag voor vrouwenrechten

Doe mee in Brussel, bij een lokaal initiatief of in je onderneming. Meer info vind je op www.hetacv.be/gender